

Muhasebe Mesleğinde Teknolojik Dönüşüm ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Stajyerlerinin Geleceğe Dair Beklentileri: Gaziantep İli Örneği^{1 2}

Mehmet ÖS³ - Cuma ERCAN⁴

Başyuru Tarihi: 23.07.2024

Kabul Tarihi: 06.12.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir stajyerlerinin staj uygulamalarına ilişkin görüşlerini tespit etmektir. Bu çerçevede, stajyerlerin staj uygulamalarına ilişkin görüşleri dört boyutta incelenmiştir. Bunlar; sorunlar, beklentiler, yeterlilikler ve mesleğin geleceğidir. Araştırmada, nicel araştırma desenlerinden betimsel ve ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Veriler anket yöntemi ile elde edilmiş, verilerin analizinde ise SPSS 23.0 programı kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Gaziantep Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı stajyerler oluşturmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t- testi ve ANOVA testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, en yüksek ortalamanın beklenti boyutuna, en düşük ortalama ise yeterlilik boyutuna ait olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen sorunların başında; dosya ve sınav ücretlerinin yüksek olması, fazla mesai ücreti alamama, maaşların düşük olması, staj süresinin uzun olması, günlük 8 saatten fazla çalışma konuları gelmektedir. Stajyerlerin meslek mensuplarından en önemli beklentisi; mesleğin tüm inceliklerinin öğretilmesi ve esas işler dışındaki işlerde çalıştırılmamalarıdır. Staj uygulamalarının mesleki yeterlilikleri üzerindeki en önemli etkisi ise, yeterlilik düzeylerinin farkına varmaları konusunda olmuştur. Stajyerler, gelecekte mevzuat bilgisinin yanında donanım ve yazılım bilgisine sahip mali müşavir ihtiyacının artacağı, mali müşavirlerin defter tutmaktan çok denetim ve danışmanlık faaliyetlerine yönelecekleri görüşündedirler.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Mesleği, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Staj

Atıf: Ös, M. ve Ercan, C. (2024). Muhasebe mesleğinde teknolojik dönüşüm ve serbest muhasebeci mali müşavir stajyerlerinin geleceğe dair beklentileri: Gaziantep ili örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1953-1968.

¹ Bu çalışma için Hasan Kalyoncu Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 12/12/2023 tarih ve E-97105791-050.01.01-47804 sıra sayılı kararı ile etik kurul izni alınmıştır.

² Bu makale "Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Stajyerlerinin Staj Uygulamalarına Bakışı: Gaziantep İli Örneği" adlı projeden üretilmiştir.

³ Bağımsız Araştırmacı, mmehmetos@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-7602-0778

⁴ Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, cercan27@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7440-740X

Technological Transformation in the Accounting Profession and Future Expectations of Independent Accountant and Financial Advisor Interns: The Example of Gaziantep Province

Mehmet ÖS⁵ - Cuma ERCAN⁶

Submitted by: 23.07.2024

Accepted by: 06.12.2024

Article Type: Research Article

Abstract

The aim of this research is to determine the opinions of Certified Public Accountants interns regarding internship practices. In this context, the opinions of the interns regarding internship practices were examined in four dimensions. These are; problems, expectations, competencies and the future of the profession. Descriptive and relational screening designs from quantitative research designs were used in the research. The data were collected by survey method and analyzed by SPSS 23.0 program. The universe of the research consists of interns registered to Gaziantep Chamber of Certified Public Accountants. Frequency, percentage, arithmetic mean, t-test and ANOVA tests were used in the evaluation of the data. As a result of the research, it was determined that the highest mean belongs to the expectation dimension and the lowest mean belongs to the competence dimension. The main problems identified are high file and exam fees, not receiving overtime pay, low salaries, long internship duration, and working more than 8 hours per day. The most important expectation of the interns from members of the profession is; all the details of the profession are taught and they are not employed in jobs other than their main job. The most important effect of internship practices on their professional competence is that they become aware of their competence levels. Interns believe that the need for financial advisors with hardware and software knowledge as well as legislative knowledge will increase in the future, and that financial advisors will focus on auditing and consulting activities rather than bookkeeping.

Keywords: Accounting Profession, Independent Accountant and Financial Advisor, Internship

⁵ Independent Researcher, mmmehmetos@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-7602-0778

⁶ Gaziantep University, Social Sciences Vocational School, Accounting and Tax Department, cercan27@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7440-740X

Giriş

İşletmeler mali nitelikteki işlemlerini kaydetmek, izlemek, analiz etmek ve yorumlamak için muhasebeden yararlanırlar. Muhasebe, işletme yöneticilerinin bilgi ihtiyacını karşıladığı gibi işletme ile ilgili çevrelere de bilgi sağlar. Bu işlevinden dolayı muhasebeye işletmenin dili de denilmektedir. Muhasebenin işlevlerini yerine getirmesi için çalışan kişilere muhasebeci denilmektedir. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) Türkiye’de profesyonel anlamda muhasebe mesleğinin ilk temsilcileridir. SMMM unvanını alabilmek için belirli aşamalardan geçmek gerekmektedir. Bunlar; ilgili bölümlerden lisans düzeyinde eğitim, staj ve sınavdır.

Üniversite eğitiminden sonra bu sürecin en önemli aşaması staj uygulamalarıdır. Adaylar staja giriş sınavını kazandıktan sonra 3 yıl boyunca staj yapmak zorundadırlar. Ancak staj yönetmeliğinde belirtilen ve staj süresinden sayılan hizmetler dikkate alındığında bu süre farklılaşmaktadır. Adaylar stajlarını SMMM ya da Yeminli Mali Müşavir (YMM) unvanlı herhangi bir meslek mensubunun yanında, gözetiminde ya da denetiminde yapabilirler. Staj uygulamasının temel amacı, stajyerlere mesleki disiplin ve deneyim kazandırmaktır. Staj, adayların eğitim kurumlarında almış oldukları akademik bilgileri gerçek yaşamda kullanma ve deneme imkânı verir. Staj, mesleki deneyim kazanmak açısından muhasebe mesleğinin önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla muhasebe mesleğinin gerektirdiği yeterlilik, yetkinlik ve etik değerlerin meslek mensuplarına kazandırılmasında staj eğitiminin büyük bir önemi vardır.

Diğer taraftan stajyerler, staj sürecinde bazı sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunların varlığı stajın amacına ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Bu noktada stajyerlerin devletten, meslek örgütlerinden ve meslek mensuplarından bazı beklentileri vardır. Ayrıca staj uygulamalarının adayların mesleki yeterlilikleri üzerinde ne derece etkili olduğunun bilinmesi çok önemlidir. Bu çalışmada, Gaziantep SMMM odasına kayıtlı stajyerlerinin stajdan beklentileri, bu süreçte karşılaştıkları sorunları, stajın yeterliliklerine yansımaları ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle literatür taraması yapılmış ve çalışmanın literatürden farkı ortaya konulmuştur. Devam eden kısımda, araştırmanın yöntem ve bulguları açıklanmış, sonuç ve tartışma kısmında ise araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Literatür Taraması

Literatür incelendiğinde stajyerler üzerine yapılan çeşitli çalışmalara rastlamak mümkündür. Bu çalışmaların bazıları üniversite ve lise öğrencilerinin stajları ile ilgili iken, diğerleri staja başlama sınavını geçmiş SMMM stajyerleri ile ilgilidir. Bunlar aşağıda özetlenmiştir.

Uzay (2005) yaptığı çalışmada, SMMM stajyerlerinin sorunlarını ve beklentilerini araştırmıştır. Adayların karşılaştığı sorunların başında, staja giriş sınavının zorluğu, dosya açtırma maliyetlerinin yüksek oluşu, staj yeri bulmanın zorluğu ve mevzuatın sık değişmesi gelmektedir.

Fidan ve Subaşı (2014), stajyerlerin etik algısını ortaya koymak amacıyla İstanbul ilinde bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, stajyerlerin yaklaşık yarısından fazlasının meslek etiği hakkında hiç eğitim almadıkları ve eğitim almış olup olmamalarına göre stajyerlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Gürdal ve Doğan (2014) yaptıkları çalışmada, muhasebe stajyerlerinin profili incelenmişlerdir. Araştırma sonucunda, stajyerler içerisinde kadınların ağırlığının arttığı, stajyerlerin büyük bir çoğunluğunun AÖF mezunu oldukları ve yaş ortalamasının 30 olduğu tespit edilmiştir.

Kaplanoğlu (2014), Manisa ilindeki stajyerlerin meslek mensuplarından ve meslek örgütlerinden beklentilerini incelemiştir. Adayların meslek örgütlerinden staj yeri bulma, sürekli eğitim, sınav ve ruhsat ücretlerinin düşürülmesi en önde gelen beklentileri olarak tespit edilmiştir. Meslek mensuplarının ise kendilerini mükellefle muhatap etmesini beklemektedirler.

Demir ve Çiçekay (2015), Van ilindeki SMMM stajyerlerinin mobbing algısını ölçmek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, stajyerlerin bazı sorunlarla karşılaştığı görülmüştür. Fakat stajyerlerin bu sorunları mobbing olarak değerlendirmedikleri sonucuna varılmıştır.

Yazarkan ve Yılmaz (2016), TR90 Bölgesindeki meslek adaylarının staj eğitiminde karşılaştıkları sorunları ve beklentileri belirlemek amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, meslek mensuplarının stajyer çalıştırmada isteksiz olmaları, çalışma temposunun yoğun olması, staj süresinin uzun ve staj ücretlerinin düşük olması başlıca sorun olarak görülmüştür.

Apalı (2018), muhasebe meslek mensuplarının bakış açısıyla stajyerlerin yeterliliklerini araştırmıştır. Araştırmada, stajyerlerin bilgi ve donanımlarının mesleği icra etmede etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla bu durum stajyerlerin eğitim geçmişlerinin ele alınmasını gerektirmektedir.

Özdemir (2019) yaptığı çalışmada, muhasebe stajyerlerinin beklentilerini ve sorularını araştırmıştır. Dosya ve sınav ücretlerinin yüksek oluşu, düşük ücret ve yetersiz bilgilendirme, sınav yerlerinin uzaklığı, staj yeri bulamamak adayların staj sürecinde karşılaştığı önemli sorunlar olarak tespit edilmiştir.

Bekçi vd., (2020) yaptıkları çalışmada, muhasebe meslek adayı öğrencilerin stajdan beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma derecesi incelenmiştir. Araştırma sonucunda, okulda öğrenilen bilgilerin stajda faydalı olacağı, stajın kişiliklerine katkı sağlayacağı, muhasebe mesleğini yakından tanıyacakları, bir iş yerinde iş akışını görecekleri beklentilerinin karşılandığı tespit edilmiştir.

Demir ve İtik (2021), staja giriş sınavı ve yeterlilik sınavına yönelik olarak adaylarının bakış açılarını tespit etmek amacıyla Sivas ilinde bir araştırma yapmışlardır. Araştırmanın sonucunda, staja giriş ve yeterlilik sınavında en çok zorlanılan dersin maliyet muhasebesi dersi olduğu, en az zorlanılan dersin ise meslek hukuku dersi olduğu tespit edilmiştir.

Aydın vd., (2023), Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin staj uygulamalarından beklentilerini ve stajda karşılaştıkları sorunları araştırmışlardır. Araştırma sonunda, kazanç elde etmek, iş ortamını ve kültürünü görmek, mesleki deneyim kazanmak gibi beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca iş yükünün fazla olması, stajyerlere önem verilmemesi, teori ve uygulamanın farklılığı gibi sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir.

Deniz ve Sarıkale (2023) tarafından yapılan çalışma, meslek yüksekokullarında yapılan stajla ilgili tüm paydaşların beklentileri ve stajda karşılaşılan sorunlar tespit edilmiş ve bu sorunlara çeşitli çözüm önerileri getirilmiştir. Araştırmada, staja ilişkin bütün aşamaların ve bilgilerin şeffaf biçimde açıklanması, tarafların stajdan beklentilerinin ve staj sonundaki asgari kazanımlarının neler olması gerektiğinin net bir şekilde ortaya konulması sonucuna varılmıştır.

Literatürdeki çalışmalar genellikle stajyerlerin beklentilerini, stajda karşılaştıkları sorunlarını, etik algılarını ve sınavlara ilişkin görüşlerini kapsamaktadır. Ancak stajın verimliliğini ve adayın yeterliliği üzerine etkisini araştıran bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte stajyerlerin beklentilerinin, staja ilişkin sorunlarının ve muhasebe mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerinin birlikte ele alınması çalışmanın özgün değerini göstermektedir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni ve Etik İzin

Araştırma, nicel araştırma desenlerinden biri olan betimsel ve ilişkisel tarama desenine göre gerçekleştirilmiştir. Tarama desenleri, bir evren içinde seçilen örnekleme göre eğilim ve tutumların betimlenmesine dayanan bir araştırma modelidir (Creswell, 2017).

Araştırmanın etik izni Hasan Kalyoncu Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 12/12/2023 tarihli ve 2023/42 nolu toplantısında E-97105791-050.01.01-47804 sıra sayılı kararı ile alınmıştır. Ankete katılan stajyerlere, katılımın gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Gaziantep SMMM Odasına kayıtlı stajyerler oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı dönemde Gaziantep SMMM Odasına kayıtlı 270 stajyer bulunmaktadır. Örneklem sayısı, oransal yaklaşım formülüne göre %95 güven seviyesinde 159 kişi olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya başlamadan önce Gaziantep SMMM Oda başkanı ile görüşerek gerekli izinler alınmış ve anketlerin elektronik ortamda stajyerlere ulaştırılması sağlanmıştır. Ancak yeterli örneklem sayısına ulaşamayınca kolayda örneklem yöntemi kullanılarak yüz yüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Kolayda örneklem yöntemi ile ana kütlede veriler kolay ve hızlı bir şekilde toplanmıştır. Anketlerin yüz yüze yapılması ise stajyerlerle kurulacak ilişki sayesinde anketin cevaplanma oranını yükseltmiştir. Ayrıca stajyerlerin sorulara doğru cevap vermesi ve anlaşılmayan hususların araştırmacı tarafından açıklanmasını mümkün kılmıştır. Bu bağlamda toplamda 176 stajyer ankete cevap vermiştir. Ancak 8 anket eksik olduğu için 168 anket araştırmaya dâhil edilmiştir.

Verilerin Toplaması ve Analizi

Araştırma verileri, çalışma grubuna dâhil edilen 168 stajyerden toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket uygulaması 15.12.2023 ve 15.01.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Anket soruları Yazarkan ve Yılmaz (2016) ile Kaplanoğlu'nun (2014) çalışmalarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Anket soruları iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, stajyerlerin demografik özelliklerine ilişkin 9 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise, staj uygulamalarına ilişkin 31 soru yer almaktadır. Staj uygulamalarına ilişkin sorular dört boyutta ele alınmıştır. Bunlar; sorunlar, beklentiler, yeterlilikler ve muhasebe mesleğinin geleceğidir. Bu bölümdeki sorularda 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Anket aracılığıyla toplanan veriler SPSS 23.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde ise, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma), t testi ve ANOVA testleri kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Güvenilirlik

Bir araştırmada, ölçme sonucunda elde edilen değere, ne derece güvenilebileceğinin bilinmesi gerekmektedir. Bu amaçla kullanılan en yaygın ve en güçlü yöntem Cronbach Alfa sayısının hesaplamasıdır (Gürbüz ve Şahin, 2018). Cronbach Alpha katsayısının aralıkları ve bu aralığa göre güvenilirlik durumu aşağıda sıralanmıştır (Alpar, 2013):

- 0.00 ≤ α < 0.40 ise ölçek güvenilir değildir.
- 0.40 ≤ α < 0.60 ise ölçek düşük güvenilirliktedir.
- 0.60 ≤ α < 0.80 ise ölçek oldukça güvenilirdir.
- 0.80 ≤ α ≤ 1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Tablo 1
Güvenilirlik Analizi (Cronbach's Katsayısı) Sonuçları

Ölçekler	Cronbach Alpha Katsayısı	Değerlendirme
Sorunlar	0,918	Yüksek derecede güvenilir
Beklentiler	0,894	Yüksek derecede güvenilir
Yeterlilik	0,904	Yüksek derecede güvenilir
Gelecek	0,901	Yüksek derecede güvenilir

Yukardaki tablo incelendiğinde, araştırmada kullanılan bütün boyutlara ait Cronbach's Alpha katsayısı 0,80'in üzerindedir. Bu sonuca göre her bir boyutun ölçmek istenen olguyu ölçmede "yüksek derecede güvenilir" olduğu söylenebilir.

Stajyerlerin Demografik Özellikleri

SMMM stajyerlerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2
Stajyerlerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	F	%	Staj Yapılan Yer	F	%
Kadın	63	37,5	SMMM Bürosu	80	47,6
Erkek	105	62,5	YMM Bürosu	10	6
Öğrenim Durumu	F	%	İşletme	F	%
Lisans	110	65,5	Aldığınız Ücret	F	%
Yüksek lisans	57	33,9	Asgari ücretin altı	10	6
Doktora	1	0,6	Asgari ücret	57	33,9
Stajda Kaçınıcı Yılı	F	%	Asgari ücretin üstü	F	%
1. Yıl	48	28,6	Yaş	F	%
2.Yıl	72	42,9	24- 29 arası	76	45,2
3.Yıl	48	28,6	30-39 arası	73	43,5
Günlük Çalışma Süresi	F	%	40-49 arası	17	10,1
8 saat	32	19	50 ve üzeri	2	1,2
8 saatten az	2	1,2			
8 saatten fazla	134	79,8			

Tablo 2’de görüldüğü gibi, ankete katılan stajyerlerin %62,5’i erkek, %37,5’i kadındır. Stajyerlerin %45,2’si 24-29 yaş arası, %43,5’i 30-39 yaş arası, %10,1’i 40-49 yaş arası, %1,2’si 50 ve üzeri yaş arasındadır. Stajyerlerin %65,5’i lisans, %33,9’u yüksek lisans ve %0,6’si doktora derecesine sahiptir. Stajyerlerin %47,6’sı stajını SMMM bürosunda yaparken, %46,4’ü bir işletmenin muhasebe departmanında, %6’si ise YMM bürosunda yapmaktadır. Stajyerlerin %79,8’inin günlük 8 saatten fazla çalıştırıldıkları ve %60,1’inin asgari ücretin üzerinde ücret aldıkları tespit edilmiştir.

Stajyerlerin Staj Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Stajyerlerin staj uygulamalarına ilişkin görüşleri dört boyutta incelenmiştir. Bunlar; stajyerlerin karşılaştıkları sorunlar, beklentileri, yeterlilikleri ve mesleğinin geleceğine ilişkin görüşleridir.

Sorunlar

Stajyerlerin stajda karşılaştıkları sorunlara ilişkin ifadelerin ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3
Sorunlara İlişkin İfadelerin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Sorunlara İlişkin İfadeler	N	\bar{X}	σ
Fakültede aldığım eğitim staja giriş sınavı için yeterli değil.	168	3,75	1,44
Dosya ve sınav ücretlerini yüksek buluyorum.	168	4,40	1,03
Staja giriş sınavında alan dışı soruları gereksiz görüyorum.	168	3,85	1,42
Staj yeri bulmada zorluk çektim.	168	3,22	1,44
Stajyer maaşlarını düşük buluyorum.	168	4,19	1,16
Staj süresini uzun buluyorum	168	4,15	1,41
Normal çalışma saatlerinin üzerinde çalışıyorum.	168	4,15	1,19
Stajyerlere meslekle ilgili gerekli bilgiler yeterince verilmiyor.	168	3,86	1,28
Yıllık izin sürelerini yasalara uygun biçimde kullanamıyorum.	168	3,66	1,42
Fazla çalışma sürelerinde mesai ücreti alamıyorum.	168	4,26	1,16
Staj sürecinde başka işlerde (temizlik, çay vb.) çalıştırılıyorum.	168	2,98	1,56

Tablo 3’te görüldüğü gibi, en yüksek ortalama” Dosya ve sınav ücretlerini yüksek buluyorum” ifadesine aittir (4,40). Bu da bize stajyerlerin stajla ilgili dosya ve sınav ücretlerini yüksek bulduklarını göstermektedir. İkinci sırada ise “Fazla çalışma sürelerinde mesai ücreti alamıyorum” ifadesi yer almaktadır (4,26). Adayların 8 saatten fazla çalışmasına rağmen fazla mesai ücreti alamamaları önemli bir sorun olarak görülmektedir. Bunları sırasıyla maaşların düşük olması (4,19), staj süresinin uzunluğu (4,15), normal çalışma saatlerinden fazla çalışma (4,15) sorunları izlemektedir. En düşük ortalama ise “Staj sürecinde başka işlerde (temizlik, çay vb.) çalıştırılıyorum” ifadesine aittir. Bu sonuca göre stajyerlerin başka işlerde fazla çalıştırılmadıklarını, çalışsalar da bunu önemli bir sorun olarak görmediklerini söyleyebiliriz.

Beklentiler

Stajyerlerin odalardan ve meslek mensuplarından beklentilerine ilişkin ifadelerin ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Beklentilere İlişkin İfadelerin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Beklentilere İlişkin İfadeler	N	\bar{X}	σ
Staja giriş sınavı bölgeler bazında yapılmalıdır.	168	4,26	1,25
Staja başlamadan önce TESMER tarafından stajyerlere ön eğitim verilmelidir.	168	4,19	1,21
Stajyer çalıştıran işyerlerine ekonomik bazı avantajlar sağlanmalıdır.	168	4,38	1,08
Staj yeri bulma sorunu odalar tarafından çözülmelidir.	168	4,40	1,05
Staj sürecinde stajyerlere mesleğin tüm incelikleri öğretilmelidir.	168	4,56	,951
Stajyerlerin çalışma ortamı odalar tarafından sürekli denetlenmelidir.	168	4,37	1,08
Stajyerler esas işleri dışındaki işlerde çalıştırılmamalıdır.	168	4,52	1,00
Staj dosyalarının takibi TESMER tarafından yapılmalıdır.	168	4,34	1,09
TESMER tarafından stajyerlere sürekli olarak meslek eğitimi verilmelidir.	168	4,28	1,18

Tablo 4'te görüldüğü gibi, stajyerlerin beklentilerle ilgili bütün ifadeler katılma ortalaması 4'ün üzerindedir. En yüksek ortalama "Staj sürecinde stajyerlere mesleğin tüm incelikleri öğretilmelidir" ifadesine aittir (4,56). Bu sonuca göre, meslek adaylarının staj uygulamalarında mesleğin bütün inceliklerini öğrenme eğiliminde olduklarını söyleyebiliriz. İkinci sırada ise, 4,52 ortalama ile "Stajyerler esas işleri dışındaki işlerde çalıştırılmamalıdır" ifadesi yer almaktadır. Stajyerler staj yeri bulmakta sorunlar yaşamaktadırlar. Stajyerler bu sorunun odalar tarafından çözülmesini istemektedirler. Ayrıca staj yeri bulma sorununun çözümünde stajyer çalıştıran işyerlerine devlet tarafından bazı ekonomik avantajlar sağlamasını beklemektedirler. Diğer taraftan stajyerler, çalışma ortamının odalar tarafından sürekli denetlenmesini, staj dosyalarının takibinin TESMER (Temel Eğitim ve Staj Merkezi) tarafından yapılmasını, TESMER tarafından stajyerlere sürekli olarak meslek eğitimi verilmesini ve staja giriş sınavının bölgeler bazında yapılmasını istemektedirler.

Yeterlilikler

Staj uygulamalarının stajyerlerin yeterlilikleri üzerine etkilerine ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Mesleki Yeterliliklere İlişkin İfadelerin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Mesleki Yeterliliklere İlişkin İfadeler	N	\bar{X}	σ
Staj, akademik bilgileri gerçek yaşamda kullanma ve deneme imkânı sağladı.	168	3,41	1,31
Staj, mesleki gelişim için gerekli yeterlilik düzeyinin farkına varmamı sağladı.	168	3,70	1,24
Stajı tamamladıktan sonra mali müşavirlik mesleğini rahatlıkla yapabiliyorum.	168	3,55	1,33
Stajla birlikte muhasebe mesleğine olan ilgim arttı.	168	3,51	1,40
Stajda mevzuatı ve uygulamayı doğru, etkili ve güvenilir bir biçimde öğrendim.	168	3,46	1,34
Staj, mesleğin gerektirdiği ahlaki nitelikleri kazanmamı sağladı.	168	3,69	1,33

Tablo 5'te görüldüğü gibi, mesleki yeterliliklere ilişkin ifadelerin ortalamalarının 3 ile 4 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük ortalama bu boyuta aittir. Bu sonuçlar bize genel olarak staj uygulamalarının stajyerlerin mesleki yeterlilikleri üzerine etkilerinin istenilen seviyede olmadığını göstermektedir. Bu konuda en önemli etkinin mesleki yeterlilik düzeyinin farkına varılması olduğu görülmektedir (3,70). Staj uygulamaları ile stajyerler bilgi düzeylerinin muhasebe mesleğini icra etmede yeterli olup olmayacağını farkına varmışlardır.

Mesleğin Geleceği

Stajyerlerin muhasebe mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerinin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6
Geleceğe İlişkin İfadelerin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Geleceğe İlişkin İfadeler	N	\bar{X}	σ
Muhasebe mesleği gelecekte daha iyi şartlarda olacaktır.	168	3,21	1,48
Muhasebe işlemleri akıllı kayıt sistemine doğru evrilecektir.	168	3,93	1,20
Gelişen teknoloji ile birlikte muhasebeciye olan ihtiyaç azalacaktır.	168	3,12	1,41
SMMM'ler denetim ve danışmanlık faaliyetlerine yönelecekler.	168	4,10	1,09
Donanım ve yazılım bilgisine sahip SMMM ihtiyacı artacak	168	4,17	1,13

Tablo 6'da görüldüğü gibi, muhasebe mesleğinin geleceğine ait iki ifadenin 4'ün üzerinde, üç ifadenin ise 3 ile 4 arasında ortalamaya sahip olduğu görülecektir. En yüksek ortalama "Mevzuat bilgisi yanında donanım ve yazılım bilgisine sahip mali müşavir ihtiyacı artacak" ifadesine aittir (4,17). İkinci sırada ise, "Gelecekte mali müşavirler defter tutmaktan çok denetim ve danışmanlık faaliyetlerine yönelecekler" ifadesine aittir (4,10). Bu sonuca göre teknolojik gelişmelere paralel olarak mali müşavirlerin görevlerinde değişimin olabileceğini söylemek mümkündür. Aslında bu iki sonuçta bize teknolojik gelişmelerin muhasebe mesleği üzerinde önemli etkileri olacağını göstermektedir.

Fark Analizleri

Stajyer meslek mensuplarının staj uygulamalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla T-Testi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7
Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	X	Sd.	T- Testi Sonuçları	
					t	p
Sorunlar	Erkek	168	3,73	0,90616	-2,498	0,013
	Kadın	168	4,06	0,64517		
Beklentiler	Erkek	168	4,29	1,00381	-14451	0,149
	Kadın	168	4,50	0,7868		
Yeterlilik	Erkek	168	3,44	1,19023	-1,723	0,870
	Kadın	168	3,75	1,00976		
Gelecek	Erkek	168	3,58	0,94971	-2,417	0,017
	Kadın	168	3,91	0,74181		

Tablo 7'de görüldüğü gibi, cinsiyet değişkenine göre stajyerlerin görüşleri arasında sorunlar boyutunda ve gelecek boyutunda anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($p \leq 0,05$). Her iki boyut incelendiğinde kadınların erkeklere göre daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Sorunlar boyutunda kadınlar 4,06 ortalamaya sahip iken erkekler 3,73 ortalamaya sahiptir. Dolayısıyla aralarında %5 anlamlılık düzeyinde fark bulunmaktadır. Diğer taraftan gelecek boyutunda kadınlar 3,91 ortalamaya sahip iken erkekler 3,58 ortalamaya sahiptir. Dolayısıyla bu boyutta da aralarında %5 anlamlılık düzeyinde fark bulunmaktadır.

Stajyer meslek mensuplarının staj uygulamalarına ilişkin görüşlerinin stajda geçirdiği yıl değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA Testi) gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8
Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Boyutlar	Tecrübe	N	Mean	Std. Deviation	f	p
Sorunlar	1 Yıl	48	3,7611	1,07105	0,452	0,637
	2 Yıl	72	3,8970	0,76942		
	3 Yıl	48	3,8957	0,63257		
Beklentiler	1 Yıl	48	3,7611	1,07105	0,104	0,125
	2 Yıl	72	3,8970	0,76942		
	3 Yıl	48	3,8957	0,63257		
Yeterlilik	1 Yıl	48	3,6028	1,20583	0,224	0,800
	2 Yıl	72	3,5972	1,10896		
	3 Yıl	48	3,4694	1,11162		
Gelecek	1 Yıl	48	3,6229	1,12670	0,450	0,638
	2 Yıl	72	3,7778	0,74422		
	3 Yıl	48	3,6875	0,83427		

Tablo 8 incelendiğinde, stajyerlerin görüşleri arasında her dört boyut için de anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, SMMM stajyerlerinin stajda karşılaştıkları sorunlarını, beklentilerini, stajın yeterlilikleri üzerine etkilerini ve muhasebe mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma Gaziantep ilinde staja başlama sınavından başarılı olup staja başlamış olan adaylar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada en yüksek ortalamanın beklenti boyutuna, en düşük ortalamanın ise yeterlilik boyutuna ait olduğu tespit edilmiştir. Stajyerlerin stajda karşılaştıkları sorunların başında; dosya ve sınav ücretlerinin yüksek olması, fazla çalışma sürelerinde mesai ücreti alamama, stajyer maaşlarının düşük olması, staj süresinin uzun olması, günlük 8 saatten fazla çalışma, meslekle ilgili gerekli bilgilerin yeterince verilmemesi gelmektedir. Ayrıca fakültede alınan eğitimin staja giriş sınavı için yetersiz olması bir başka sorun olarak tespit edilmiştir.

Stajyerlerin odalardan, meslek mensuplarından ve devletten bazı beklentileri vardır. Bunların başında; staj sürecinde stajyerlere mesleğin tüm inceliklerinin öğretilmesi, esas işleri dışındaki işlerde çalıştırılmamaları, staj yeri bulma sorununun odalar tarafından çözülmesi, stajyer çalıştıran işyerlerine ekonomik bazı avantajlar sağlanması, stajyerlerin çalışma ortamının odalar tarafından sürekli denetlenmesi, staja giriş sınavının bölgeler bazında yapılması gelmektedir.

Araştırma sonucunda, stajyerlerin mesleki yeterlilikleri üzerine stajın önemli etkileri olduğu tespit edilmiştir. Bunlar; akademik bilgilerin gerçek yaşamda kullanılma imkânını vermesi, mesleki gelişim için gerekli yeterlilik düzeyinin farkına varılması, stajı tamamladıktan sonra mali müşavirlik mesleğini rahatlıkla yapabilme, stajla birlikte muhasebe mesleğine olan ilginin artması, mevzuat ve uygulamanın doğru, etkili ve güvenilir bir biçimde öğrenilmesi, mesleğin gerektirdiği ahlaki niteliklerin kazanılmasıdır.

Stajyerler gelecekte; mevzuat bilgisi yanında donanım ve yazılım bilgisine sahip SMMM ihtiyacının artacağı, SMMM'lerin defter tutmaktan çok denetim ve danışmanlık faaliyetlerine yönelecekleri, muhasebe işlemlerinin akıllı kayıt sistemine doğru evrileceği, gelişen teknoloji ile birlikte muhasebeciye olan ihtiyacın azalacağı görüşünde oldukları tespit edilmiştir.

Araştırma neticesinde stajyerlerin staj ile ilgili birçok sorunla karşılaştığı ve bu sorunların çözümü yönünde bazı beklentilerinin olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, mesleki yeterliliklerin stajyerlere kazandırılmasında staj uygulamalarının önemli bir işlev gördüğü de açıktır. Bu noktada, üniversitelere, muhasebe meslek mensuplarına ve odalara önemli görevler düşmektedir. Araştırma sonuçları da dikkate alınarak bazı öneriler aşağıda sıralanmıştır.

Muhasebe eğitimi veren fakültelerde teknolojik gelişmeler dikkate alınarak ders müfredatı güncellenmelidir. Uygulamalara dönük dersler için üniversite-sanayi iş birliği bağlamında SMMM odalarıyla iş birliği yapılabilir.

Muhasebe eğitimi veren fakültelerde teknolojik gelişmeler dikkate alınarak ders müfredatı güncellenmelidir. Uygulamalara dönük dersler için üniversite-sanayi iş birliği bağlamında SMMM odalarıyla iş birliği yapılabilir.

Staja başlamadan önce TESMER tarafından stajyerlere stajın önemi, gerekliliği ve uygulama esaslarına ilişkin bilgilendirme eğitimi verilebilir. Ayrıca stajyerlere sürekli eğitim kapsamında SMMM yeterlilik eğitimi, bilgisayarlı muhasebe, ileri düzey Excel kullanımı gibi eğitimler verilebilir.

Sınavların 3 ilde yapılıyor olması şehir dışından gelen stajyerleri olumsuz olarak etkilemektedir. Sınavlar bölgesel bazda yapılarak stajyerlerin maddi kayıpları azaltılabilir.

SMMM odalarının denetimi yalnızca stajyerlere yönelik olmamalıdır. Staj yapılan işyerinin ve meslek mensuplarının da denetlenmesi meslek elemanının yetişmesi açısından önemlidir. Çünkü bazı işyerlerinde adaylar başka işlerde çalıştırılmakta ve mesleğin incelikleri öğretilmemektedir.

Staj yeri bulma konusunda SMMM odaları adaylara yardımcı olabilirler. Bu konuda odalar bir envanter çıkararak hem meslek mensuplarına hem de stajyerlere yardımcı olabilirler. Ayrıca SMMM bürolarına ve işletmelere mükellef sayısı ve çalışan sayısı gibi kriterleri esas alarak stajyer çalıştırma zorunluluğu getirilebilir. Diğer taraftan devlet stajyer çalıştıran işyerlerine bazı ekonomik avantajlar sağlayarak bu sorunun çözümüne katkı sağlayabilir.

Stajyerlerin stajda karşılaştıkları en önemli sorun dosya ve sınav ücretlerinin yüksek olmasıdır. Özellikle üniversiteden yeni mezun olmuş ve çalışmayan adaylar bu noktada maddi zorluk çekebilirler. Dosya ve sınav ücretlerinde indirimle gidilerek, stajyerlere burs ve kredi imkânları sağlanabilir.

Stajyerler ücretlerini düşük bulmakta ve günlük 8 saatten fazla çalışmasına rağmen fazla mesai alamamaktadırlar. Bu noktada stajyer ücretlerine vergi istisnası sağlanarak işyerlerine destek olunabilir.

Meslek mensupları ile stajyerler arasındaki ilişkinin sağlam kurulması çok önemlidir. Meslek mensupları stajyerleri rakip olarak görmemeli ve bilgi aktarımında gereken hassasiyeti göstermelidirler.

Teknolojik gelişmelerle birlikte muhasebe işlemleri de elektronik ortama evrilmiştir. Bu nedenle meslek mensubu adayları staj dönemini bir fırsat bilerek bu konuda kendilerini geliştirmelidirler.

Bu araştırma sadece Gaziantep SMMM odasına kayıtlı stajyerler üzerine gerçekleştirilmiştir. Gelecekte araştırmanın evrenine daha fazla il dâhil edilerek iller arası karşılaştırma yapılabilir. Böylece daha genel sonuçlar elde edilebilir.

Kaynakça

- Apalı, A. (2018). Muhasebe meslek mensupları açısından stajyer meslek mensuplarının yeterliliklerinin araştırılması: Burdur ili örneği. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(3), 283-306. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/552200>
- Aydın, M., Demirdağ, A., Kürnek, B. ve Yeşil, M. (2023). Mesleki ve teknik anadolu lisesi öğrencilerinin staj eğitiminden beklentileri ve yaşadıkları sorunlar. *ENTİS Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 19-26. Erişim adresi: <https://entisdergi.com/index.php/sosyal/article/view/28/>
- Bekçi, İ., Apalı, A., Köse, E. (2020). Muhasebe Meslek Adayı Öğrencilerin Stajdan Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Durumunu Tespit Etmeye Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*. 13(3), 603-620. <https://doi.org/10.29067/muvu.654005>
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: Nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları* (Çev. Ed. S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Demir, M. ve Çiçekay, H. (2015). Serbest muhasebeci mali müşavir stajyerlerinde mobbing algısına yönelik Van ilinde bir araştırma: 2009 ve 2014 yılları karşılaştırması. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (14), 15-36. Erişim adresi: <https://www.turmob.org.tr/ekutuphane/detailPdf/f6eb5013-3353-4178-b5a2-c6e2d38913a3/muhasebe-ve-denetime-bakis-dergisi-sayi-44>
- Demir, M. ve İtik, Ü. M. (2021). Serbest muhasebeci mali müşavirlik mesleğinde, staja giriş ve yeterlilik sınavlarına yönelik değerlendirme: Sivas ilinde bir araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1), 91-112. <https://doi.org/10.37880/cumuiibf.618673>
- Deniz, K. ve Sarıkale, H. (2023). Meslek yüksekokullarında muhasebe stajından beklentiler, staj sürecinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 26 (2), 504-514. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.1315701>
- Fidan, M. E. ve Subaşı, Ş. (2014). Muhasebe meslek mensubu adaylarının etik algıları: İstanbul ili örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (64), 111-130. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/427552>

- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürdal, K. ve Doğan, M. (2014). Muhasebe stajyerlerinin profili üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, (41), 1-16. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1869753>
- Kaplanoğlu, E. (2014). Muhasebe Stajyerlerinin meslek mensuplarından ve meslek örgütlerinden beklentileri: Manisa ili araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(4). 265-284. <https://doi.org/10.16951/iibd.41194>
- Özdemir, M. (2019). Muhasebe meslek adaylarının (stajyerlerinin) sorunları ve beklentileri: Giresun özelinde bir araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 377-390. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/896039>
- Uzay, Ş. (2005). Muhasebe meslek stajyerlerinin sorunları ve beklentileri: Bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (25), 70-78. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/425806>
- Yazarkan, H. ve Yılmaz, Z. (2016). Muhasebe stajyerlerinin staj eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ve beklentileri: TR90 bölgesinde bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(2), 285-302. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/315472>

Extended Abstract

Purpose

This study aims to determine the views of Certified Public Accountants interns regarding internship practices. In this context, the following questions were answered:

- What problems do interns encounter during their internships?
- What are the expectations of interns from the state, professional chambers and members of the profession regarding internships?
- Do internship practices have an impact on the professional competence of interns?
- What are the views of interns regarding the future of the accounting profession?

Design and Methodology

The research was carried out according to the descriptive and relational screening design, which are quantitative research designs. Screening designs are a research model that allows the description of tendencies and attitudes based on a selected sample within a universe.

The universe of the research consists of interns registered to the Gaziantep Chamber of Certified Public Accountants and Financial Advisors. There were 270 interns registered to the Gaziantep Chamber of Certified Public Accountants during the period the research was conducted. The sample size was calculated as 159 people at a 95% confidence level according to the proportional approach formula. Before starting the research,

the necessary permissions were obtained by meeting with the head of the Gaziantep Chamber of Certified Public Accountants and Financial Advisors and the surveys were delivered to the interns electronically. However, since a sufficient sample size could not be reached, a face-to-face survey application was conducted using the convenience sampling method. In this context, 168 complete surveys were included in the research.

The research data were collected from 168 interns included in the study group. The survey technique was used as the data collection tool in the research. The survey was conducted between 12/15/2023 and 01/15/2024. The survey questions were created by utilizing the studies reviewed in the literature review and shown in the bibliography. The survey questions consist of two parts. The first part includes 9 questions about the demographic characteristics of interns. The second part includes 31 questions about internship practices. Questions about internship practices are addressed in four dimensions. These are; problems, expectations, competencies and the future of the accounting profession. A 5-point Likert scale was used in the questions in this section. The data collected through the survey was analyzed with the SPSS 23.0 package program. Descriptive statistical methods (number, percentage, mean, standard deviation), t test and ANOVA tests were used in the evaluation of the data.

Findings

Certified Public Accountant Interns' views on internship practices were examined in four dimensions: problems, expectations, competencies and the future of the profession. As a result of the research, it was determined that the highest average belongs to the expectation dimension. The lowest average belongs to the competency dimension.

The main problems that interns encounter during internship are; high file and exam fees, not receiving overtime pay during overtime, low intern salaries, long internship periods, working more than 8 hours per day, and not providing sufficient information about the profession.

Interns have certain expectations from chambers, members of the profession and the state. The main ones are; teaching interns all the details of the profession during the internship process, not working in jobs other than their main job, solving the problem of finding an internship place by the chambers, providing some economic advantages to workplaces that employ interns, continuous monitoring of the interns' working environment by the chambers, and holding the internship entrance exam on a regional basis.

It has been determined that internship practices have significant effects on the professional competence of interns. The most important of these can be listed as; awareness of the level of professional competence, acquisition of the moral qualities required by the profession, reaching a level where one can practice one's profession after completing the internship, and increasing interest in the accounting profession. It has been determined that in the future, the interns believe that the need for Certified Public Accountants with hardware and software knowledge as well as knowledge of legislation will increase, members of the profession will focus on auditing and consulting activities rather than bookkeeping, accounting transactions will evolve towards a smart recording system, and the need for accountants will decrease with developing technology.

Research Limitations

The most important limitation of the research is that it only includes interns registered to Gaziantep CPA Chamber.

Implications (Theoretical, Practical and Social)

Universities, professional accountants and chambers have important duties in providing professional qualifications to interns. In faculties that provide accounting education, the course curriculum should be updated by taking technological developments into account. For practical courses, cooperation can be made with the chamber of financial advisors in the context of university-industry cooperation.

Before starting the internship, the chamber may provide informational training to the interns regarding the importance, necessity and application principles of the internship. Inspection of their rooms should not only be for interns. Inspecting the workplace and the members of the profession where the internship takes place is important for the training of the professional staff.

Chambers can assist candidates in finding an internship place. In this regard, chambers can help both professionals and interns by creating an inventory. Additionally, accounting offices and businesses may be obliged to employ interns based on criteria such as the number of taxpayers and the number of employees. On the other hand, the state can contribute to the solution of this problem by providing some economic advantages to workplaces that employ interns.

The most important problem that interns face during their internship is the high file and exam fees. Especially candidates who have just graduated from university and are not working may experience financial difficulties at this point. Scholarship and loan opportunities can be provided to interns by discounting file and exam fees.

Originality/Value

When the literature is examined, it is possible to come across various studies on accounting interns. However, no study has been found that investigates the effect of the internship on the efficiency and competence of the candidate. In addition, this study examines the profile of the interns, the problems they encounter regarding the internship, their expectations, the impact of the internship on their qualifications, and their views on the future of the accounting profession, revealing the unique value of the study.

Araştırmacı Katkısı: Mehmet ÖS (%50), Cuma ERCAN (%50).